

FRIZE

Revistă lunară de literatură și cronică

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV. Strada de Mijloc No. 24 A.

Exemplarul 4 lei.
Abonamentul 50 lei anual.

ALEXANDRU CĂLINESCU

STRUNE RUPTE.

Far cad în mare stele și'n salbe se desfac;
La proră mateloții — cu fețe ostenite —
Înfing în larg corăbii — pe punți încremenite
De-argint și de tăcere — ... și pasagerii tac.

Mereu spre alte țărături mai noi; în urmă-i hăd
Trecutul, ca lumina din candeli prăfuite.
Din când în când pe-o harfă plâng strunele ciupite
De unghii calcinate ... și pasagerii râd.

Ca scuturi de zăpadă vintrelele se frâng
Când răsăritu'ntinde aprinse lănci pe mare.
Par cuiburi sfărâmate, corăbiile'n care
Au năvălit hămalli ... și pasagerii plâng.

Cu brațele trecute — inel — pe trup vecin,
Își frânge fiecare iubita și-o sărută
Pe ochii mari, pe gură, în timp ce ea tăcută
Își decoltează sânul de marmoră, virgin.

Un ochiu adânc clipește culori de curcubeu
Și limbi înzăpezite în diguri prind să bată
Spre far și geamandură corăbiile cată
Odihnitoare locuri, croindu-și drum cu greu.

PAVEL NEDELCU.

PARC PROVINCIAL.

Se plimbă noaptea blondă prin parcul monoton
Precum o castelenă în vremi medievale
Când aștepta să-i vie din zări orientale
Un cavaler din oastea lui Godefroy de Bouillon,

Fanfara scămoșează tăcerea cu un vals
De mult uitat pe file de timp îngălbenite, —
Și pașii pe alee scrâșnesc nisipul, fals, —
Și sufletul s'așează pe băncile 'nvechite ...

Un plop arată cerul alături de un tei,
Castanii 'ntind în palme de frunze stele 'n dar, —
Și tot mai grav răsună fanfara pe alee, —
Și-aducerile aminte sub colb de vremi răsar ...

Noi, dragul meu, în noaptea brumată cu sidef,
Ne-om strecura ca 'n visuri din parcul monoton,
Cu luna prinsă 'n creștet în basso-relief
Sau balansînd pe ramuri - astral - ca un balon ...

Și-om desluși că parcul în urmă par'că geme
— Cu-accent din alte veacuri — uitatele poeme
De cine știe care trist cântăreț șoptite
Târându-și mut durerea pe băncile 'nvechite ...

Mihail Chirnoagă.

Fragment de sfârșit.

Și apoi îl chinuia greul din inimă. Nici o dragoste, sufletul mort și numai seninul cerului. Acasă totul era lipsit de interes. Cobora acolo pentru puține clipe din locuințele de aur ale viselor. Se îndreptă și în seara aceasta, ca'n toate serile spre casa lui Petruș, cuprins de speranțe noi, învăluitoare, dar pe la mijlocul drumului genunchii i se frânseră și se întoarse nehotărât. Ocoli țigănia și mahalaua împotmolită în noapte, luând drumul odihnitor al rafinăriei. Pistoanele adormiseră în burțile mari, păcura sclipea ascunsă între cotloane, ca ochi diavolești.

Vântul se prelingea pe deasupra lui ghemuindu-se printre fierării și încăpând pe mânicile străzilor.

Stătu să privească orașul mort și tolănit în vale, munții roată împrejur, apoi se întinse pe iarbă: sus era înaltul cerului, jos taina susurului de greer.

Durerea se volatiliza aerian, treptat. Se gândi mult la Alina. Sufletul i se prinse de amintire, trăgându-l la lumină. Era în el Alina, de jur împrejur noaptea, aproape fabrica dragă și toată bucuria clipei aceleia adunată în inimă. Și somnul nu întârzie să vină.

*

După plecarea băiatului, Herș se sculă dela masă, îmbracă blana și eși fără să spună o vorbă. Trăsura porni la vale biciuită de o mânie surdă, oprindu-se la Isac. Dădu fân cailor și intră. Tuși, rezemând biciul în dosul ușei de la intrare. Un roi de muște adormite îi zbârnâi pe la urechi.

La intrarea lui murmurul încetă o clipă, apoi se porni din nou. Un glas explodează în fund:

— Herș, aicea Herș!

Domnul subcomisar Vasilică Oanea, flutura o mână moale din fundul bodegii. Moșneagul se așeză răsufând ușurat.

— Coane Vasilică, aici te las, aici te gălesc.

— Da vorba-i, mă bate cineva la beție? Se lăsă pe spate după obicei, dând drumul râsului spre tavan. Herș turnă vin curat. Pe încetul clienții se ridicau, plăteau și deschizând ușa ridicau stolul de muște. După ei plictiseala se lipi de ușa, de pereți, de tavan, la un loc cu somnul buimac al muștelor. Domnul Vasilică Oanea se ținea tare, ciocnea des și râdea de picoteala moșneagului. Herș asculta clătînând capul, împotmolit tot mai mult într'un vâl de turburare. Ii era rușine să plângă ca toți copiii și-și ținea cât putea de tare lacrimile. Se gândea la zănatecul de Leiba, care va fi rătăcind la ora asta ca un lunatec pe străzi. Il umplea glasul din fundul inimei.

— Coane Vasilică, începu. Am să-ți spun o taină dar să nu te sperii!

Subcomisarul deveni deodată serios, ca și cum ceva din obligația meseriei se deșteptase înrânsul.

— Să auzim Herș, să auzim.

Acesta întârzie ștergându-și ochii. Oftă:

— Ii știi pe Anibal Vornic și pe Petruș. Ascultă aici? Mi-au scos băiatul din mințt. Nu știu ce-o fi găsit în comunismul lor, ci-că dragoste, frăție, ce știu e că deatunci mi-am pierdut copil. M'ascultă? Umblă pe la întruniri, spune că o să salveze omenirea și pe muncitori, face planuri și nu dă cu săptămânile pe-acasă. Întruniri pela Petruș, cotizații și nici un ban acasă. Leiba al meu, auzi coane Vasilică? (Il podidiră greu lacrimile pe care și le ștergea cu mâneca hainei.) Leiba cel cuminte și harnic. Scapă-l căci o să înăbu-nească.

Rămase cu trupul înțepenit și brațul sus, în mirarea înspăimântătoare a nebuniei lui Leiba, atât de clară dintr'odată minții lui. După aceasta, urmă un acces istovitor de plâns. Dar subcomisarul se ridicase apucându-l de umeri, cu ochi încețoșați. țipând:

— Ce comunism Herș? Ascultă omule, ce întruniri?

Dar Herș plângea cu sughituri, sgâlțâit din tot trupul.

— Așa-i coane Vasilică, așa-i, sughita istovitor.

Subcomisarul împinse scaunul răsturnându-l și bătu cu pumnul în masă:

— Scoală Herș! Drepti Isac! Dobitocule, ai adormit? N'auzi când spun? Primejdia roșie, măgarule!

Toată suflarea în picioare, contra pericolului roșu.

Isac tresări buimăcit prin somn. Ușa pocnea în urma subcomisarului. Fluierul deșertă afară, noaptea. Fură tro-păituri, glasuri tainice și pedeașupra glasul emoționat al subcomisarului:

— Băeți, trăim o clipă mare! Să procedăm cu sânge rece și tact. Să-mi dați toată ascultarea!

Mahalaua hălăduia în întuneric. Numai la Petruș ochiurile luminate ale ferestrelor, acățau ca niște cue haina nopții. Acțiunea se precipita.

Desfășurați rotund, impresurară casa. Subcomisarul se oprise în ușa îngrozit de propriul glas, care pronunța formula legii. Printre hârțile care n'au putut fi arse, nu s'au găsit decât câteva notițe fără valoare și-un carnețel vechiu. Corpurile delictate au fost strânse cu îngrijire, iar comuniștii legați și împinși unul câte unul spre beciurile poliției.

La poarta casei fu afișat:

„Grație vigilenței domnului subcomisar Vasilică Oanea, primejdie roșie care lucra de câțiva timp în orașelul nostru contra Patriei, a fost înăbușită, răufăcătorii fiind prinși! Trăiască domnul subcomisar Vasilică Oanea, trăiască Regele, trăiască Patria!”

A rămas un sergent să păzească hârtia și liniștea care s'a dezumflat calmă după plecarea expediției.

Câinii au lătrat un timp, luminile s'au sbătut în cupa pumnului, prin curți, apoi totul s'a potolit curând. La lumina primului bec depe strada mare, subcomisarul recercetă carnetul. Printre multe fleacuri, descoperi câteva rânduri subliniate:

„Peste 20 zile acț. princ. Foc la rafinărie (Leiba) Apoi la București.“ Și data: 2 August.

Domnul subcomisar Vasilică Oanea făcu o mică

socoteală, găsi că tocmai astăzi e sorocul și la gândul acesta un val uriaș de căldură îl cuprinse. O clipă după aceea totul se reechilibra în adâncul lui:

— Fraților, izbucni restabilit. Am salvat patria! Ne mai lipsește unul. Il vom găsi! Vă duc la victorie!

Porniră gravi și solemni în coloană de câte trei. Pașii sunau ciudat pe caldarâm, apoi treziră fierăriile, gonind pe platforma rafinării pustii.

Leiba tresări din somn adormecând. Lângă el izbucnise neașteptat glasul:

— L'am găsit! Iată criminalul cel mare!

Fu burdujit, legat și împins cu ghionți la poliție. În neînțelegerea lui, sufletul chiuia ca'n vis: Alina, Alina!

Moinești 1932.

MIHAIL CHIRNOAGĂ.

MIRCEA BRĂTUCU

CARNET.

Constanța 14 Iulie

Am șoareci în cameră. Dintre podea și perete, în colțul de lângă ușă, a eșit azi un șoarece mic și sur. A vrut să alerge spre dulap. Am auzit sgomotul și am întors capul. Când a observat că-l privesc, s'a zăpăcit puțin, apoi a intrat din nou în gaură.

Mi-a făcut plăcere să știu că nu sunt singur în odaia aceasta. De două zile nu mi-a mai venit pe aici nici un prieten. Toți mă cred plecat. Eu n'am ieșit deloc din casă. Mâncarea mi-o aduce servitoarea proprietăresei, dela un restaurant din vecinătate. Trăesc numai în camera aceasta, deși ar trebui să mă exaspereze atâtea monotonie. E plictisitor să știi că orice locuință ca a mea, seamănă aidoma cu celelalte „Camelele mobilate“ pe care le locuești incidental sunt cu totul lipsite de personalitate. Lavoare, pat, masă, șifonier, scaun. Nu te atrage nimic. Aici abia dacă tabloul ridicat pe perete în fața ușei, „Napoleon la Waterloo“, îți mai aduce aminte de existența unor, mai înalte preocupări. Deși în tabloul respectiv, arta e destul de balcanizată

A propoz de artă. Imi amintesc de Belzebut. Dintre toți colegii mei de liceu, numai el ședea „în oraș“. Fiindcă era venit dela sat și n'avea în Constanța nici o rudă. Tatăl său, agricultor a două sute de hectare, îi trimitea bani îndestulători, cu atât mai mult cu cât era singurul copil. Belzebut, băiat destul de fin, simția nevoie să-și odihnească ochii pe altceva decât pe spoiala albă a pereților. Și s'a dus într'o după-amiază, cu Gămaț, la o librărie. Au răscolit împreună toate cărțile poștale ilustrate ale librăriei și au ales douăzeci de nuduri interesante. Plus două reproduceri mai mari, una reprezentând Diana și Lebăda, cealaltă, Amor și Psihe. Pe pereții laterali au luat loc Amor și Psihe

într'o parte, încadrați de zece nuduri artistice (câte trei vertical și două orizontal; Diana și Lebăda în cealaltă parte, încadrați identic.)

Când Belzebut-senior a făcut o vizită prin surprindere fiului, nu știu precis ce s'a întâmplat. Ceeace știu însă, e că Belzebut al nostru și-a adunat plastica pereților de pe jos, făcută fărâmițe, și a pus-o pe foc. După două zile i-au sosit de acasă niște fotografii îngălbenite: Regele Carol, Regele Ferdinand, Ionel Brătianu și Vintilă Brătianu. Doi regi și doi sfeștnici. Erau expresia artistică a lui Belzebut-senior, primar liberal dela războiu încoace.

Eu n'am avut nici măcar această veleitate, de a-mi exterioriza preferințele artistice. Dacă ar fi să doresc totuși lucrul acesta, aș căuta o pânză care să reprezintă o luptă a pescarilor cu furtuna. Sau ași vrea să am o pânză cu un hamal beat pe un cheiu pustiu. Altădată aș fi vrut poate o mamă cu un copil la sân, așa cum e în biserică Maica Domnului.

Aș vrea să plec în lume.

15 Iulie.

Am umblat toată ziua prin port. Am mâncat la un birt, plin de hamali și de oameni din pleavă. Au venit cinci vapoare și au plecat trei, unul de pasageri: Principesa Maria, două de marfă. Mi-a spus un hamal că cele de pasageri se numesc packeboturi, cele de marfă cargaboturi. Nu știu însă dacă ortografia e cea autentică.

Hamalul cu care am stat de vorbă e un om de 52 de ani. Are părul sur la tâmplă și mustața mare de tot. Ședea pe un ponton și mânca. Mi-a spus o mulțime de lucruri pe care voiam să le știu.

El locuia în capătul opus al oraşului. Intr'o mahala: Coiciu. Nevasta-sa era spălătoreasă de lux, fata pe care o aveau fugise acum un an cu un marinar şi nu se mai întorsese. Am auzit că ar fi la Pireu. Băiatul cel mare e şofeur. Are maşina lui, însă pe cei de acasă nu-i ajută cu niciun ban. Mai are un al doilea băiat de 15 ani, în care are multă încredere. La vârsta la care e, tremură de frica lui toţi băieţii din mahala.

— Cum îl cheamă ?

— Barbu. Da' lumea îi zice Biserică.

— Dece Biserică ?

— Are el ce are să injure de Casa Domnului.

L-am întrebat ce rost au tinichelele acelea prin care trece parâma înainte de a ajunge pe bord. Mi-a spus că sunt puse pentru şobolani.

— Să urcă pân' la tinichele şi d'acolo alunecă şi să'neacă'n apă. Da's dăştepşi ai dracului! Când intră apa pă vas pân v-o gaură ei simt ai dântâi şi umblă forfota pă punte. Marinarii îi pândesc şi-i omoară. Da, au grije să caute şi gaura, pă unde intră apa.

M'am gândit la şoarecele din camera mea.

Aş vrea să citesc jurnalul de bord al lui Allain Gerbault. Deşi călătoria sa a fost un simplu capriciu. A voit să-şi satisfacă o vanitate şi a avut curajul să şi-o satisfacă. Pentru curaj îi strâng mâna, pentru va-

nitare îi întorc spatele. Țin să pornesc şi eu pe mare, pe ocean. Inşă nu à la Gerbault. Nu. Eu vreau să fiu un matelot obișnuit, prieten cu toți mateloții din lume. Vasul nostru să fie surprins de o furtună mare și eu să fiu de serviciu pe bord. Să mă spele apa și să mă clatine. Să se rupă cârma, să se întâmple orice, însă după potolirea furtunei, vasul să intre în port ca un drapel inobilat de gloanțe. Lumea să fie curioasă, să întrebe dacă au scăpat cu toții. Prietenii mei, mateloții, să răspundă :

— Numai pe unul, pe Dragoș, ni l-a furat apa.

Sau dacă apa va fura pe altul și nu pe mine, să alerg și eu cu cei scăpați cu viață și să bem de bucuria de a fi călcat din nou pe pământ.

Imi pare rău că n'am o imaginație prea bogată. Așa cum îmi închipuesc vasul nostru în luptă cu furtuna, e aidoma ca în cartea lui Josef Conrad: „Tai-fun“. De altfel, am atât de puțină experiență marinărească, încât dacă m'aș îndărătnici să clădesc furtuna după posibilități proprii, aş pune, dacă nu vasul să plutească cu catargul în adânc, ceva similar totuși.

Am impresia că pentru marinari orice port este o patrie, orice fată cu care se culcă întâmplător, o soție.

MIRCEA BRĂTUCU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
NICULAE CANTONIERU

Amintirile unui copil de familie proastă.

Chinezii la Giurgiu.

Crescusem năprasnic în timpul din urmă. Mă înălțasem dintrodată ca o mlădiță înfiptă în pământul mustos al mlaștinilor. Imi dădeam seama că înălțimea mă forța să mă uit de sus la cei care treceau pe lângă mine, lucru ce-mi pricinuia o sfială nenaturală la o vârstă când sentimentele pentru aproapele sânt nealterate.

Prietenii bătrânilor mă băteau cu palma pe spinare și mă valorau ca pe un cârlan scos în obor :

— „Dacă te-oi lății în spete păcum ai crescut, ferice de măiculița ta.“

Eu nu înțelegeam ce fericire poate fi asta pe capul mamei, însă mă simțeam prost. Cred că ăsta a fost întâiul motiv care m'a făcut să evit oamenii, îndată ce mintea mi s'a deschis pentru înțelegerea lumii.

Incolo, mă consideram tot copil ; continuam să mă cațăr în vârful merilor, pe crengile subțiri ca un deget ca să ajung fructul perpelit în căldura năprasnică a soarelui dunărean. Și acolo sus, pe craca mlădie care se apleca spre pământ, dar care încă rezista trupului tânăr, — ca și al ei — gustam suprema desfătare a copilăriei mele ce se cerea petrecută în locuri înalte, atinse doar

de fâlfâitul sburătoarelor, unde nu trebuia să fiu batjocura semenilor pitici, strecurați pe lângă mine cu agilitate de șobolani.

În depărtare fâșia argintată a fluviului se tăvălea — scripind de-ți lua ochii — în lumina violentă a nămiezii, iar mai aproape — subț mine — viața orașului se scurgea leneșă și îngreuiată de călduri co-pleșitoare.

Acolo mă simțeam deslegat de cei rămași dedesubt și ca să-mi dovedesc stăpânirea exclusivă a spațiului dintre pământ și cer, întindeam mâna și cu degete experte ca brațele unei „hoțoaice“ desprindeam din culcușul de frunze, mărul îmbujorat osemeni obrazului de fecioară. Rai curat, și fructul oprit ce-l simțeam în sân — unde-l lăsasem să alunec pe gura strâmtă a cămășii — îmi hrănea iluziile.

Dar visurile nu durau nici atunci prea mult. Răutatea se înălța de jos, în vârful unei prăjini vânoase și prăbușirea depe norii închipuirii, era mai dureroasă ca isgonirea primilor consumatori de mere domnești.

Eu cu toate acestea rămâneam tot un biet băiat pofticios și nu numai că uitam să mă căesc, dar deabia pândeam prilejul să adoarmă vigilența despoților din casă pentru a cădea iarăși în păcatul strămoșesc.

Până atunci mă pitulam printre cărările ascunse ale grădinii, la umbra troscotului des și înalt cât un stat de om, îmi înfigeam colții în miezul fraged și acru al mărului și până nu-mi strepezeam dinții nu mă lăsam. În acest timp ochii mei micșorați de puterea acidității, dodeau prin vârfurile copacilor alte mingi, mai aurite, mai îmbietoare.

* * *

Însă chiar în acea vară puterile oculte ce conduc pașii existenței, decisese să încheie cu o copilărie romantică după care tânjesc și acum ca după darul cel mai prețuit.

Decum începuseră alizeele și zefirurile să se vânture mângâietoare pe deasupra pământului deșteptat la o nouă viață, simțisem în trup o neliniște neînțeleasă pe care-o plimbam ascunsă sub mască tragică a unor răscoliri ce mă tiranizau.

Aveam un atlas geografic franțuzesc, rătăcit la noi prin nu știu ce întâmplare, în care cursul Dunării era însemnat în detaliu, pe mai multe pagini. Mergeam pe marginea mării ape, kilometri întregi, ca să-i pot identifica cotiturile adevărate cu cele grafice. Mă întorceam acasă în puterea nopții, extenuat și după ce-mi potoleam foamea și suportam injurăturile furioase ale tatei care se lupta cu somnul și cu grija de-a nu mă face vreun derbedeu ceva, încercam să dorm, dar sbuciumul ce-mi biciuia neostoiat fibrele mușchilor, mă mpiedica.

Cu ochii închiși, fără să dorm, treceam în revista gândului toate fetele din oraș, desfătându-mă cu imaginea lor ireală ce plutea diafan spre mine, la intersecția dintre vis și realitate.

Când se crăpa de ziuă și luminile îmi spălau pleoapele, îmi dădeam seama că totuși adormisem, un somn nesigur, mai obositor decât veghia, la capătul căruia preferința mea ce dibuise în puzderia de femei, rămânea cu aleasa pe care sorții întâmplării căzuseră.

La lumina iumurie a revărsatului de zori scriam bilețelul destinat dulcinei. Cădeam apoi într'un somn definitiv, ca un om cu grijile împlinite și mama — stropindu-mă cu apă — deabia reușia să mă scoale târziu, când soarele devenea din nou amenințător.

Deobicei fata culeasă din pâcla nopții ce trecuse peste mine, era o plișcoace căreia nici prin gând nu-i trecea să facă dragoste, așa cum o sfătuiam în bilet și când înțelegea uimită de ce era vorba, o tulea de fugă de frică să nu fie văzută de părinții neîngăduitori ori de frații hoțomani ce speriau mahalaua cu scandaluri zilnice.

Deci luna desăvârșirii roadelor — Iulie — era destinată să-mi sugrume adolescența, pe cărarea căreia

pașii nesiguri-deabea mi se angajaseră și să mă arunce nepregătit în întunericul activității erotice de ale cărei varietăți formale luasem cunoștință de mult — e adevărat — din avalanșa de injurăături ce cădeau asupra mahalalii, din zori până în noapte.

Incheierea întâmplării ce urmează avea să fie preludiul nopții în care luam contact definitiv cu femeile visurilor mele, neconturate și transparente — până atunci — ca niște ființe suprapământene.

Alunecarea pe pârtia noroiului realităților a fost cu atât mai vertiginoasă și mai dezolantă, cu cât dela început a trebuit să-mi deschid ochii înspăimântați asupra mocirlei pe care-o ascundem în noi. Și această colcăire de vermină împuțită, pe care sacul trupului — pielea — o ferește doar de ochii naivilor care nu pot vedea dincolo de acoperămintele suprafețelor, îmi lumina drumul ca o torță triumfătoare, precedându-mi pașii care se angajau spre viața cu dibuiri și precauțiuni de orb.

Iată întâmplarea :

Într'o duminică după masă, nemai putând suporta căldura odăii, pe care soarele o împresurase cu fierbințeala razelor perpendiculare, am ieșit în stradă cu gândul să plec la Ramadan. Trotuarul cu umbră era înțesat de oameni ce mergeau strânsi, în aceeași direcție. Erau mai mult tineri îmbracați bivolarește. La colțul străzii șirurile lor prelinse din toate mahalalele, se scurgeau potolite, parcă ar fi urmat o procesiune pentru ploaie.

M'am încolonat ca să mă pot adăposti de flăcările cerești și mi-am potrivit mersul cu al lor.

Umbra era mică ; în dreptul caselor mă acoperea bine, dar când treceam pe lângă garduri urma capului plutea prin țărâna isorită. Băeții aveau poftă de joacă. Se repezeau la fete și smulgându-le din adăpostul umbrei le aruncau în soare, ca în valurile oceanului. Ele chiuu speriate și-și protejau capetele cu batiste înflorite.

Piața orientului era plină cu o mare de capete și din toate străzile continuau să se târască puhoiurile nesfârșite, mărind debitul grămezii cu perseverență de afluenți nesecați.

Se pregătea hora bivolarească.

Încet m'am strecurat printre ei parcurgând piața dela un capăt la altul. Vedeam fețe cunoscute cărora le zămbiam în chip de salut și altele neîntâlnite până atunci, care mă suspectau privind chiondorăș la băiatul ce-i dădea la o parte și pleca dela un loc de petrecere unde ei abia sosiseră.

La prăvălia lui Trandafirescu, așezată la ieșirea pieței către centru, mesele erau înțesate de mușterii.

După ce făcusem câțiva pași în strada Plevnei și sgomotul confuz al îngrămădirii începuse să se stingă în spatele meu, am simțit pași grăbiți ce mă urmăreau, dar n'am întors capul. Numai de câțiva pași în urmă (urmează la pag. 8)

ȘTEFAN STĂNESCU**CĂLĂTORIA CEA MARE**

Amurgul, ca un foc de stejari,
Pierdea lumina-i viorie.
Furtuni de flori, fiori de spuțe,
Răstrângeri de cascadă'n ferestrele mari.
Pe vârf de pași c'un deget pe buze,
Începe marea călătorie.
Vieți tinerești: voioase stele
Umblând împrejur în mantale.
Cântecul viu, din raze grele,
Oprit e'n mâini ce nu se frâng
Cu pași de tăceri când se strâng
S'asculte cuvintele sale.

Eu plec, — șopti muribundul
Cu ochii pironiți în rotundul,
Palid tavan.
Până spre-Afară, —
Luați din mâinile-mi de ceară
Toamna ultimului an
Prea frumoasă.
Vreau să trec dincolo și nu mă lasă!
Ce alt vă pot da?
Eu știu că și de-acum înainte, pe Ceahlău,
Vor fi zile de culoarea inului.
Că vieța, încă mult, la pieptul său,
Va mai hrăni și desmierda
Pruncul solemn al suspinului.

Eu care-atât m'am întristat văzându-l
Aproape nu-l mai simt. Vă las cu gândul
Cel veșnic și cu primăvara!
Impărțiți-le între voi frățește povara
Și n'o lăsați să cadă, strivitoare, peste lume:
Ea trebuie să-și păstreze răsuflarea.

Când toți veți obosi, va veni unul
Pe toți să sprijine și să rezume
„Cel tare“-l veți numi sau, simplu, „bunul.“
Prin el mai clar, sub cer, va striga marea
Neliniște a veacului.
De vă va găsi morți veți renaște
Ca de-un izvor cu apa vie!...
Adevărata-i tărie

— Cum după cercuri vârsta copacului —
Doar după lacrimi i-ați putea-o cunoaște
El însă plânge-ascuns și în tăcere
Și prin mulțime umblă liniștit.
Cu stratul cel mai proaspăt de durere
La mijloc, viu, afară-i împietrit.

O, dar ce poate mai mult decât voi
Despre dânsul luminos să știe
Acel umilit înapoi,
Ioan sfâșiat în pustie?
Ce semne, când el însuși semn e'ntreg?
Se-arată singur zărilor:
Eu nu sunt vrednic să-i desleg
Curelele 'ncălțărilor!

- Străpuns am vrut să'ntreb: dar cine ești tu?
Atunci glasul tăcu.
Sugrumat s'a oprit ca un ceas
Din mers. I s'a rupt ca un fir,
Ca o petală de trandafir.
Cine l-a tras,
Cine l-a rupt?
O clipă, numai o clipă,
Toți ne simțirăm într'un „dedesupt“
Fără scăpare, gol, nesfârșit.

Și nu aripă
Doar un zefir
— Odată cu opritul glas —
Trecu peste noi
Lin, liniștit,
Ca un pas.

Dece-am rămas
Iar înapoi,
Cu ochii plini
De-aceleași deșarte lumini?
Doar cel cu ochii goi
De-amurgul ca un foc de stejari,
— Cascadă 'n ferestrele mari
Curgând viorie, —
Urmează marea călătorie.

VLADIMIR CAVARNALI**Rătăcire.**

Rătăcesc prin cucuruz și printre cai,
Mînzul mic paște iarba cu licurici.
Regret că au înflorit mugurii din Mai
Și pe câmp, cu noi, se ceartă câțiva bunici.

Umblă bunicul să împletească arta
Pe cozi și pe frunțile mînjilor grași.
Nu știe că e spartă și-i doare copita
Să poarte lovitura cailor năvăși.

Părul tău argintiu, bunicule, e semn
De revoltă pentru genunchii lor.
Eu nu mă uit și nici că-i îndemn;
Și pasărea îți cîntă din zbor.

Pe o frunză de cucuruz o imagine scriu,
Și mă doare că o citesc numai greerii;
Numai stelele aprinse, numai soarele viu,
Iar pe lalpug, singuri, tac — pescarii.

G. St. Cazacu

Melodie citadină.

Suferința n'are parcă stăvilar
 Și mă mână dorul meu hoinar
 Fără bucurie pusă'n ochii blânzi
 Rătăcind cu gloata de flămânzi.

Dorul meu în noapte o să umble, știu,
 Tot cuprinsul marelui pusti:
 Și în zori de zi'n cetatea de granit
 L'oi afla, sub ziduri, răstignit!

Gh. Antonovici

Preludiu bucolic.

Baciul la amiazi sărută
 apa din pârâu și lângă ea,
 cum sălciile să adoarmă ar vrea,
 cu umbra'n prund căzută.

În cingătoarea lui cu flori,
 cărări de codru se'mpletesc;
 și scriu drum alb moldovenesc
 și lună și luceferi călători.

Când ciute'ngenunchiază la izvoare,
 înfierbântate degete vrăjesc ațele
 câteva 'ncrestări pe fluer — și în ele
 freamătă suspin de înserare.

Cântă svonul mușchilor pe stânci,
 liniștea vărătică 'n vâlcele — și
 vântul povârnișurilor de miazăzi:
 răsar pe mäguri pinii și plopii albi în lunci...

Câinii cearcă 'n limbi a depărtării ceață,
 să nu rămâie necăutată vreo cărare.
 Spre stână oile aduc tălângi de soare,
 binecuvântând a ierburilor dulceață.

și pe baciul ce sărbătorește fiecare
 zi a verii, bând sub un stejar cu fluerul răcoare.

Teofil Lianu

Poem negru.

Ascult cum curge noaptea pe sub streșini
 asemeni unui Nistru de catran.
 Pe-aproape nu e nici o'nsângerare
 și nici o mână grea de pământean.

Dar totuși, veacurile stau deschise
 cu porțile spre neguri de păduri
 și s'ar putea să treacă liliecii
 peste pământ asemeni unor furi.

Giudeț în vremea asta nu s'ar crede
 când nu e aur nici argint destul.
 Mai pot s'aștepte sufletele bine,
 cu anii 'n zapise'ndoite sul.

Silviu Roda

Veghe.

Cuprinsă'n mine ca'n palmele zilei,
 ducerea spre malul nopților cu dor,
 are din vibrarea știută milei
 și din mersu'mpiedecat și frânt, de mosor.

Cu fântâna, adâncul e al meu.
 Sticla - bucată de cer - se sparge, **sinistru.**
 (Atunci în haină lungă Dumnezeu
 așteaptă lângă pană și registru.)

Piatra drumului o simt pe mine;
 praful mi-e'n pori cum aerul în nări.
 Și tot aș alerga: tren prin gări
 cu abur și fluer noi pentru fiecare.

Dar ducerea spre malul fermecat
 doare și ustură ca o arsură;
 mă simt cu veacul, înțepenită făptură:
 mosor din mersul frânt — împiedicat.

MIRCEA PAVELESCU**Călător prin umbra sa.****IX.**

Cu voi am găsit sângele statuiilor
trimis cu umbrele sub retina oglinzilor;
în ochii lor s'au desfrunzit cuțitele noastre de radium
asemeni peștilor nichelați din aquarium,

Măinele dezzechilibrate se vor plimba pe ziduri
unde vom întâlni coreografia fecioarelor nedimensionate
și peisagiile sobre trecând prin ele
ca aurul străzii în pieptul panopticolui.

Apoi vom înainta exploratori fabuloși
în patria miraculoasă a laptelui
adânc, mai adânc
extenuați de această îndărătnică explorare
până când mâinile noastre vor fi incomode
ca niște rufe ude
și mușchii vor deceda în arpegii inverse.

Alături de respirația noastră umbrele vor trece
readucând în brățări străvezii sângele trist al statuiilor.

(urmare dela pag. 5).

apucat de mână. Am tresărit înfricoșat și inima a în-
ceput să-mi bată. Deși nu mi se întâmplase niciodată
nimic, bucurându-mă în voie de colocuirea în mahalaua
bivolărească, aveam totuși o teamă ce n'o puteam stă-
pâni decâteori trebuia să trec pe lângă o grămadă de astfel
de oameni. Știam că înjurătura pe care-o țineau întot-
deauna în vârful buzelor, scapă înaintea altor vorbe și
restele ori cuțitul intră în funcțiune la cea dintâi îm-
potrivire.

Fusesem recunoscător întâmplării care mă aju-
tase să trec fără pericol printr'o piață plină de bivo-
lari și cu o clipă înainte de a mă vedea tras de mână,
simțisem cum pașii mi se măresc dela sine ca ai unui
hoț la vederea polițistului.

Dar când am deschis ochii, pe care-i strânsesem
precaut, lângă mine ședea Neață Boborodea, un băiat
de seama mea cu care învășasem la școala Nr. 2, depe
strada Frumoasă.

M'am liniștit numaidecât și dintrodă m'a năpă-
dit o voie bună exagerată, cum nu simțisem de mult,
nu de bucuria că-l întâlnisem pe Neață — îl văzusem
și cu o zi înainte — dar fiindcă în loc de bătăușul
ce-l presupuneam, mă oprise cunoscutul inofensiv.

Neață era la începutul beții. Se cunoștea după
înverșunarea cu care călca pământul ca să se convingă
că-l stăpânește îndeajuns. Vrând - nevrând a trebuit să
stau la masa fostului coleg, Boborodea P. Neață.

(Urmează)

Poezii bulgari contemporane**Nicolai Rainov****Secetă**

Cum să pornești, cum să începi?
Căci nu mai scrie nici Plaivazul —
La toți ne amuțiră glasul
Și scriu cu sânge și cu țepi.

... Morile s'au închis,
Pătulele-s deșarte,
Vitele ne-au murit de foame,
N'avem în grădini poame.
Nici un codru de turtă'n firizi —
Ne hrănim cu omizi. —
Căci n'a mai plouat din Marte.
A fulgerat în Mai odată.
Dar a venit cu furtună, trăsnete și piatră...

Au secat gârlele și apa din fântâni —
Femeilor le mor de foame pruncii la sâni.
Nutrim copiii pe furis
Cu un fel de zeamă acră de măcriș.

Nicio mușcată pe corlată,
Nicio Duminică cu lăutari,
Nicio nuntă cu dar,
Nicio fată mare 'nșelată, nicio femeie 'nsărci-
[nată...

Nevestele noastre și-au vândut sălbile —
Sălbile greie de aur pe un pumn de mălai
Părul ne este în cap claie
Ne-au crescut ca la călugări bărbile —
Ne-au murit copiii și stupii.
Ne-au năpădit molimele și păduchii,
Țărâna arde ca smoala
Ne ustură la inimă jupuiala.

Foamea noastră amara
Ne scoate la drumul mare
De-am putea, am prăda a cerului hambare.
Dumnezeu, milostivul, supărat,
Ne-a uitat —
Precum îl părăsirăm ai noi.

Cui să pornim război?
Armele, carele și plugurile noastre au rugi-
[nit sub vatră...

Pământul a 'ncremenit ca țestul din vatră,
E amurg
Și nădușile desperării curg.
Niciun nor ca un șervet cu demâncare
Nu se mai năzare
Numai soare, soare, soare
Și puah...
Ah, ah,
Făcu nemâncatul. Mâna i se 'ncovrigă
I se curmă glasul
Și-i căzu din mână plaivasul.

...
Luna se înălța ca o imensă mămăligă.

(1928 Viața Literară.) În românește de N. Crevedia

Cronica

Sergiu Dan, „Arsenic“, roman editura „Cultura națională“ premiul „Techirghiol“ 1934.

Ar fi acest „Arsenic“ o carte agreabilă întru cât s'ar adresa marelui public dornic de senzații ce se risipesc odată cu închiderea coperților. Este însă o carte pretențioasă de vreme ce un premiu a investit-o cu distincția încoronărilor și noi n'o putem judeca decât din acest punct de vedere.

Ne-a făcut impresia c'am cetit o carte nouă a lui Ion Minulescu, atâta asemănare este între această navelă de mare întindere și romanele ușoare ale autorului „Romanțelor pentru mai târziu“, „Bărbierul regelui Midas“ și „3 și cu Rezeda 4“.

Aceiași atmosferă, sau mai precis aceeași lipsă de atmosferă în care este pus să evolueze un personaj central, lipsit de logica vieții și condus de întâmplări neverosimile.

Am fi vrut să comparăm această carte cu precedentă ei, premiata de anul trecut însă nu le-am putut apropia deloc cu toată autorul „Arsenicului“ întrebându-se maniera confesională din „Maitreyi“ împrumutând stilului său chiar unele defecte de construcție care la Mircea Eliade puteau fi originale, dar a căror noutate și-a epuizat-o singur. Adoptarea lor, ce nu poate să însemne decât efecte de artificii, de către un scriitor care s'a relevat de mult în beletristică și mai ales în scrisul cotidian — unde speculațiile stilistice nu-și au căutare — este supărătoare și de neacceptat.

Fraze ca aceea care urmează nu pot tentă decât pe un începător, care ține neapărat să-și uimească cititorii prin orice mijloace:

(pag. 10) „Nu ocupam decât un mic apartament la parter, cu odăile toate spre stradă, înșirate una după alta ca vagoanele unui tren — și îngustă“ (sublinierea este o noastră). Chiar întrebuițarea parantezelor ce lămuresc recent întâmplările trecutului, este de aceeași esență maitreyiană, lucru ce poate constitui în definitiv un bun aport pentru literatură.

Ceiace deosebește însă profund aceste două romane, este rezultatul la care s'a ajuns mergând pe calea aceluiași procedee.

Unul un roman mare prin frământarea omenească a celor doi eroi, frământare pătrunsă până în străfunduri sufletești. Cei doi tineri dându-și mâna ca să experimenteze stări psihologice și să epuizeze într'o mare intensitate vitală inevitabilul scop omenească, pot forma un simbol de viață și un exemplu strălucit pentru literați.

Celălalt un roman scris numai din vârful peniței, pe care autorul a ținut-o prea departe de sufletul său, melăsându-l să parcurgă ca un om, hârtia pătată doar de cerneală.

Ar fi trebuit ce acest suflet să se releveze întreg într'o carte unde întâmplările doctorului Filimon urmau să fie arătate proiectându-se prin lentilele inimii autorului, chiar când el este numai interpretul sufletesc al eroului său.

Așa deabia am putut ghici atitudinea față de viață a dlui Sergiu Dan, din superficialele remușcări ce le are pentru moartea lui Paraschiv pe care-l înlătură singur și nejustificat dela plăcerea încălzirii solare.

Vrem să spunem că era deajuns ca dl. Sergiu Dan să adâncească sondajul ce le-a făcut interiorului uman, pentru o ne da o carte de mare ținută literară. Atât lipsește eroului principal pentru a deveni un torturat al problemelor vieții, spre deosebire de cel înfățișat, studiat numai la suprafață într'un ton glumeț și contradictoriu, care deabia îți dă posibilitatea să desprinzi o mare doză de spirit ascuțit ce se strecoară în carte la fierare început și sfârșit de imagine sau de idee, ceiace desvăluie resursele nepuse în valoare, cu acest prilej, de autor.

În general lipsa, marelui și greului suflu al vieții, dau acestei cărți o nestabilitate de păpădie risipită la prima adiere.

Am vrea să scoatem în evidență ascendența „Arsenicului“ asupra romanului „indian“ prin descrierea de locuri și împrejurări călcată și trăite de noi, ceiace ar însemna desprinderea din tirania unei mode care vrea să impuie exoticul gustat numai de snobii literari.

N. K.

**Ion Călugăru : Erdora.
Roman-„Rozidor.“**

Cele ce vor urma, vor fi poate mai mult despre d. Ion Călugăru, decât despre noua sa carte. Căci ea aduce cu sine o nouă strălucire personalității de mare scriitor, printr'una din rarele calități aproape inexistente până acum, la scriitorii români: posibilitatea de a privi spațial, dintr'un punct înalt, de unde cuprinzi cu o singură privire lumea mică a pământului, de unde furnicarul omenească impresionează prin ce are mai etern și durabil. În „Don Juan Cocoșatul“ i-am apreciat puterea de observație, calitate de care nici un mare scriitor nu se poată lipsi. Dsa adaugă acum, e drept într'altă carte suflul larg al unei epice exterioare de cea mai superioară esență. Din împletirea acestor două calități, d. Ion Călugăru, va ști să toarcă firul unor cărți, care-l vor consacra definitiv, suntem siguri, ca pe un mare și neîntrecut scriitor.

Cartea acesta dacă nu aduce nimic deosebit căci e schematică în care replicile eroilor poartă reminiscențe străine (și e așa fiindcă d. Ion Călugăru se află în posesiunea integrală a puterilor sale creatoare — acum jonglează —), rămâne totuși ca o mare promisiune, a celor ce vom căpăta cu timpul dela Ion Călugăru.

Mihail Ilovici : Negativismul tinerii generații. Editura : „Litere.“

Am citit cartea d. Mihail Ilovici cu foarte multă atenție, din foarte multe motive. Și-o spunem sincer, am fost decepționat. Mai întâi fiindcă această carte de critică, e lipsită aproape cu totul de spirit critic, lucru pe care ne vom da toate silințele să-l dovedim. Să procedăm într-o ordine oarecare, pornind dela însăși esența acestei cărți.

Crede oare d. Mihail Ilovici că a privi pe bătrâni dintr'un minim unghiu de înțelegere și pe tineri dintr'unul obtuz maxim, înseamnă a avea spirit critic? N'a simțit Dsa sub toc, clocotind furia și patima? (Lucruri prin excelență subiective?)

Crede că negativismul în sensul pe care îl dă Dsa poate să fie just? Noi o spunem franc nu credem nimic din cele de mai sus.

În altă ordine de idei, cartea d. M. Ilovici în loc să se înobileze cu o prezentare modestă a celor dinăuntru, păcătuiește tocmai prin extrema cealaltă, suferind de un egocentrism (toată cartea e scrisă la persoana I singular) întrutotul condamabil. (Credem de altfel că nu noi îl vom învăța să scrie pe d. Ilovici. Pentru acesta tot la D. E. Lovinescu se va întoarce, deși îi neagă astăzi valoarea.) Și lucrul acesta se accentuează cu atât mai mult cu cât planul pe care se situează d. Ilovici, nu e cel just. Am vrea să știm ce legături se află între Dsa și dd. Mircea Eliade, G. M. Zamfirescu, Camil Petrescu etc. pe care Dsa îi apară și-i preamărește? Generația sa, credem, e alta și acolo ar fi trebuit să caute rădăcinile nui negativism creator.

Și acum rămân de discutat lucrurile cele mai importante.

E vorba de capitolul „Revizuire“. Se revizuesc aici dd. Cezar Petrescu, Mihail Sadoveanu, Romulus Dianu și Eug. Lovinescu. Lucrul ne întristează mai întâi pentru faptul că Dsa își permite să-i revizuiască și în al doilea rând pentru marele erori pe care le comite, în afară de aceia mare a punctului de vedere, străin de critică, din care îi privește. Am vrea să-i amintim d. Ilovici, că Cezar Petrescu este autorul unui roman „Intunecare“, acel roman al luminei unei vieți care se stinge cu timpul, acel roman care înglobează o epocă românească de mari frământări (Chiar războiul e prins acolo prin ce are el mai hâd și neîndurat. Nu-l obsedează strigătul acelu rănit, din noaptea pe care o face mai întunecată, o veșnicului rănit: bran-car-dier! bran-car-dier! Rezonanțe de câțiva ani, care mă fac să mă cutremur și acum de foarte multe lucruri) Tot Cezar Petrescu mai e autorul „Comorii regelui Dromichet“ a „Scrisorilor unui răzeș“ și-a altora, care-i adevărat, păcătuiesc prin prea multe. D. Ilovici se leagă de niște simple coincidențe (ar fi grav numai ceace se spune despre ultimul capitol din „Intunecare“, unde eroii discută despre Freud, ca într'o carte oarecare). Imi amintesc de povestea unui poet englez, care citea versuri

seara și a doua zi dimineața le scria din memorie, crezând că sunt ale lui.

Noi mergem până acolo încât admitem rezonanța și obsesia până la identitate, căci nu asta face valoarea unei cărți. De d. Mihail Sadoveanu am vrea să-i amintim că a adus mult azur și o haină verde acestei literaturi române. Dsa nu a fost atât de inutil altădată și asta nu trebuie uitat. Pe d. Romulus Dianu îl revizuește, fără ca să-i fi așteptat o dezvoltare complectă, („Regele Andrei Iacobi“, atât cât îl cunoaștem din fragmente revelator) și revizuindu-l pe d. Eugen Lovinescu, înfăptuește o mulțime de inconsecvențe. E inutil să le enumerăm. Amintim numai, că bătrânul domn Lovinescu e părintele unei gen literar bazat pe ceace impresionează în viața cuiva. Gen literar pentru care d. Felix Aderca a aratat o adevărată predilecție în timpul din urmă.

N'am vrea să închidem această pagină înainte de a spune că „Negativismul“ comportă multe discuții și felurite. El se intitulează complect altfel și nu știm în numele cărei generații vorbește d. Ilovici, generații din care, cu foarte multă umilință facem și noi parte. Mai amintim și-am vrea să se rețină, efortul, singurul care ne-a impresionat în mod deosebit, al acestui tânăr de a centraliza activitatea disparată a acestei generații în jurul unei idei, a unei formule. Scrim aceasta cu toată sinceritatea și convingerea de care suntem capabili, căci dacă „Negativismul“ nu are decât o valoare relativă, gândul de bine care îi stă la bază merită toată atenția și lauda noastră.

Am vrea ca acest glas să-l audă toți tinerii, din toate unghiurile acestei țări. Nu cred ei că atâtea eforturi, în atâtea orașe, fără altă legătură decât scopul sfânt al artei, constituie dacă nu o greșală, cel puțin o insuficiență?

M. C.

Theodor Constantin : Stanțe pentru nemurirea altora. Editura Iconar, Cernăuți, 1934.

O spunem dintru început: însuși titlul plachetei de versuri arată incertitudinea autorului. Parcă s'ar detașa de poezie — și se alătură ei. E un dar făcut cetitorului nu din tot sufletul.

Discursivitate și influențe vetuste vatamă aproape majoritatea versurilor. Sânt condamnabile versurile de dragoste, de oarecare dragoste. Și ne pare rău că atenția d. Theodor Constantin s'a oprit tocmai asupra acestora, căci apropiindu-se, într'altă parte, de altă coardă a simțirii, isbutește lucruri frumoase. Astfel „Necrolog pentru prietenul Mitică, golan și hamal“, „Identitate“ și „Mortul din patul de alături.“

Cităm :

Frate, dragul meu frate!
cine a făcut vrăji la leagănul tău din covată
de-ai rămas de prunc fără tată,
fără mamă,

să crești golan cu rapăn și păduchi,
în subsolul dela vamă?

(Identitate.)

Stăm goi — aici — lipiți de țărna gliei
ce indică un sfârșit și — un început ;
eu : gând târâș, orb și frânt,

— — — — —
tu : gând înaripat.

(Identitate.)

Am transcrie în întregime, dacă spațiul ne-ar permite, poezia „Mortul din patul de alături“ deoarece ea închide toate posibilitățile d. T. Constantin, posibilități de redare a unor tablouri umanizate. Pentru aceasta — și numai pentru aceasta — cerem autorului ei să stăruiască în poezie.

Tristan Tzara : Primele poeme, urmate de insurecția dela Zürich, în prezentarea d-lui Sașa Pană.

Poemele simple ale adolescentului Tristan Tzara au creat școală. D. Sașa Pană a făcut un elegant act de prietenie literară, publicând aceste prime notații dintr'o carieră de poet, notații uneori de real fior.

După ce ai cetit placheta de față, o întreagă literatură „unistă“ — și o alta mai tânără — pierde și bruma de îngăduință ce le-o acorzi.

E atât de ușor ca peste adevăratul scâncet al unui tânăr să răcnești cu glas propriu, când cel din-tâi a descoperit un galben. Tânărul a vârit însă aurul în buzunar. Din cauza aceasta au rămas numai răcnete. Și searbăde.

(Vom reveni într'o recenzie.)

B. Iordan : Vitrina cu păpuși de porțelan, roman. Colecția Hortenzia. Bolgrad, 1934.

Interminabilele și facilele confesii care alcătuiesc materia multora dintre romanele apărute în ultima vreme, au dus fatal la compromiterea acestora din urmă. Trebuie anumite chestiuni lichidate cu oamenii, cu dragostea, cu viața, pentru a porni în împărăția romanului. Altfel poți rata gânduri nevinovate în ele înșile.

Media ar fi șarja genului, — încălecarea pretențiilor unei perioade de timp prin ridiculizarea lor.

„Vitrina cu păpuși de porțelan“ e o abilită șarjă la adresa romanului românesc. D-l B. Iordan cunoaște provincia foarte bine și, datorită acestui fapt și-a permis să ridice un colț al cortinei care ascunde viața pe care o cunoaște.

Cartea „Normaliștii“ închidea o romantică desfășurare a traiului dintr'un internat, — cu unele ieșiri lirice și o umanitate caldă dar îndeajuns de cunoscută de cititori. Dealungul paginilor se ghiceau virtualități și se găseau indicii de adevărată izbândă. Cel care o scria trecea promovât, pe poarta subrezită de vis a artei. Nu era unromancier ci un minunat povestitor.

Romanul de față vine să arate că autorul său este un tot atât de bun nuvelist.

Un un colț de viață de provincie cu toate frumusețile ei și cu toate păcătoșeniile. O carte agreabilă.

O romantică dragoste naște întreaga iluminare — și luminare — a păpușilor de porțelan. D-l B. Iordan a șarjat însă și cu propriu-i personaj principal. De unde, mai firesc ar fi fost ca acesta să se îndrăgostească de Dunea, fata îngrijitoare, decât de apariția Liviei. Dunea e foarte inteligentă și spirituală, ba uneori (intervine și) autorul arată a fi și cultă. Nu e nimic. Treccem peste numele-i frumos. Restul e o boemă. Sânt unele lucruri ce se pot auzi pe stradă la tot pasul, altele ce se pot vedea la cinematograf. D-l B. Iordan a decupat proze pentru fiecare păpușă.

Păpușile vorbesc mult, — sânt reprezentante ale timpului de față. Sânt afectate și vor să epateze cu orice preț. Sânt specific provinciale.

Scrisul d-lui B. Iordan e al unui meșteșugar care înlătură și adaugă material nou lucrurilor vechi ce săvârșește. În cartea aceasta însă unele influențe prea evidente ar putea lipsi, împreună cu o întreagă serie de amănunte ce ar putea deasemenea să fie înlăturate, având în vedere bogăția de notații personale ce abundă în toată cartea.

Se mai pare că ultimele pagini au fost scrise la lung interval după celelalte.

Rămâi la sfârșit cu un gust amar, întocmai ca după ce ai mâncat un fruct necopt, gustul amar al vieții.

Cu „Vitrina cu păpuși de porțelan“ dl. B. Iordan și-a verificat din nou mijloacele și posibilitățile ce are, — așteptăm acum romanul pe care prin simțul realității, al proporției și prin stilul fluent, îl promite.

A. M.

— Continuă să apară „Brașovul literar“ (No. 15—16 anul III.) redactat de poetul laureat Cincinat Pavelescu, fost președinte al S.S.R.-ului. etc. etc., ajutat de o comisie de onarabili și nevinovați cetățeni.

„Incasatorul“ revistei — și ce e drept conducătorul de fapt — Ion Foçșeneanu îi invită să se „scormonească“ pentru a descoperii „steaua drumului nostru de mâine“.

În realitate bate șeaua să priceapă... Comisia, care se lasă greu strângând băerile chimirelor. O fatalitate ce urmărește pe toți.

Dacă nu ne-ar opri modestia am remarca unele lucruri bune din acest număr, în locul cărora atragem atenția asupra aportului ce-l aduce „B. L.“ Scriitoarea Smaranda Brăescu care are vădite afinități cu autorii francezi dela sfârșitul secolului XIX-lea.

Ne-a impresionat cantitatea cronicii care ar putea să fie și bună dacă ar fi lipsită de ecoul unor răfueli. În general, un număr de agonie.

N. C.

N o t e.

În editura „Iconar“ din Cernăuți va apărea, îngrijit de d. Iulian Vesper, un compact volum de 600 pagini: „Itinerar cu anexe în vis“ de d. Mircea Streinul. Volumul va cuprinde procesul lirice contemporane și un „jurnal de poet“ (200 pagini).

— D-l Mircea Streinul va mai scoate, în toamnă aceasta, romanul „Numai o noapte“, într'o editură din București.

— Redacția a primit placheta „Căntecele înserării“ de d. George Popescu în care Buzăul prezintă un nou poet. **Li urăm succes!**

— „Victoria Olteniei“ a apărut în număr festiv de 1 Aprilie, dovedind multă dragoste și muncă din partea conducătorilor. Numai că unii colaboratori nu știu gramatică. Se cunoaște că nu e scuzabila „greșală de tipar“. Dar n'are aface!

— Volumul „Cuvinte de dincolo“ al d. Demostene Botez mărturisește crezul poetului pe care-l cunoaștem dinainte. Găsim multă simțire, și doar câteva poezii realizate. Rămânem, după cetirea volumului, cu gust pentru poezie.

— Revista „13“ a apărut excelent. (An. 1, No. 2) Conducătorii ei și colaboratorii îi imprimă vieță, și multă căldură sufletească.

— „Convorbiri literare“ apar regulat, într'o minunată tipăritură și cu ales material.

— Revista „Petrodava“ aduce interesante contribuții regionale. Iscălesc câteva condeie bune. Recenzia cărților ar putea lipsi.

— Ne-a sosit Nr. 1-2 din „Sibiul Literar“ cu proză bună și cu ecoul unor preocupări spirituale de învidat. Remarcăm însă poezia originală ca foarte slabă. Predoslovia pune rău unele probleme foarte cunoscute. (Nu știm că Sibiul ar fi fost vreodată bârfit. El a fost totdeauna centrul unor înalte preocupări.) Alte probleme sânt just rezolvate. Însemnăm cu bucurie traducerea poeziilor din italienește.

— Citind romanele d-lui Eugen Lovinescu am reflectat asupra ingratitudinii, practicată pe scară întinsă între scriitorii din capitală. Dacă „Bizu“, un roman pornit sub auspicii bune, păcătuiește prin reflecțiile filozofice încărcate de grele, numeroase și grave neologisme, aruncate întâmplător la sfârșitul cărții, „Firu'n patru“ este cea mai senină carte scrisă în românește, putând fi așezată în raftul marilor cărți pentru risipa de artă cu care autorul a botezat-o dela început până la sfârșit.

Din lunga listă a ucenicilor d-lui Lovinescu deabia vreo doi au vorbit de această carte, și ei numără majoritatea scriitorilor dela centru, începând cu excroșii literari, și terminând cu cei care dețin situații de invidiat create de fama stabilită la „Sburătorul“.

— Provincia a adus în ultimul timp fără îndoială un aport însemnat culturii românești.

Atâtea reviste de calitate superioară sunt semnul cel mai indiscutabil că viața culturală a provinciei a eșit din sfera de mediocre și slugarnice producții, pentru a se desface amplă, tinerească și demnă. Sem-

nalăm acum apariția „Bloc“-ului (Nr. 2—3) din care reținem fragmentul de roman al d. George Demetru Pan și poezia d. E. Ar. Zaharia. Prezența bucureștenilor e un semn îmbucurător de legătură între provincie și capitală. Am dori acestei legături o extindere cât mai mare.

Dela Focșani, am primit al doilea număr al revistei 13. Reînviată și albă de data aceasta, revista prezintă aceleași prețioase colaborări. Vasile Dorneanu realizează în „Păcatul lui Toader Perinoc“, minunea unei femei albe, care rămâne în bărbat ca un fir de lumină, prezență alinătoare. Pavel Nedelcu irumpe în „Moarte mică“ viu și înnoit.

„13“ îngroașe rândul publicațiilor provinciale de calitate, alături de „Plai“, „Bloc“ și altele.

— Capitala își are o mișcare tânără grupată în jurul revistei „Litere“. Apărută din ce în ce mai bine, „Litere“ rămâne alături de „Herald“ singura publicație bucureșteană tinerească valoroasă. Nr. acesta (8) aduce articolul „O mistică necesară“, semnat Dan Petrașincu, în care găsim preocupări de cultură nouă autohtonă. Lucrul e îmbucurător. Poezii de Simion Stolnicu, Cicerone Teodorescu, un fragment, recenzii, note etc. completează acest număr.

— Dela Iași am primit „Gândul vremii“. Revista aceasta scoasă cu o regularitate ce merită aplauzele noastre e redactată de d. Mihail Uță. El cunoaștem pe d. M. Uță din alte publicații filozofice și literare. Cu o ținută tehnică gravă, ea aduce studii serioase, semnate de nume cunoscute. E singura publicație provincială de acest gen lucru care-i augmentează seriozitatea și trăinicia.

— „Carnet literar“ se întitulează o altă revistă provincială, care apare la Buzău. Scoasă cu o tenacitate laudabilă, contrar tuturor lipsurilor materiale, ea se înscrie prin colaborări prețioase și cu o seriozitate demnă, în rândul revistelor provinciale care merită toată atenția.

Ne-am oprit asupra dd. Matei Ghimbășanu, care scrie o proză valoroasă și Dem. Iliescu ale cărui poezii sunt semnul unui talent vrednic.

— „Plaiuri Săcelene“ se reface!.. „Abecedar“ are un pui. Dealtfel efortul dd. Victor Tudoran și Crisbășanu merită toată lauda.

— Nr. viitor al „Frize“-lor va fi închinat poemului, în întregime. Colaborează câteva condee din fruntea tinerei generații. Numărul aduce și notițe scurte biografice și bibliografice.

— Nr. 2 al revistei noastre n'a putut fi găsit în București, deoarece coletul cu reviste s'a pierdut. Atragem pe această cale, în mod foarte serios atenția direcțiunii poștelor asupra cazului semnalat cu atât mai mult cu cât nu e unicul.

— Pentru recenzii să se trimită redacției câte un exemplar.

— „Flanc“ se numește revistă pe care a scos-o în săptămâna Paștelui poetul Teofil Lianu.

— În Nr. 2 din „Plai“ găsim un interview al d. Mircea Străinul. Deacolo reese că singurele reviste provinciale bune sunt: „Plai“ și „Flanc“. D. M. Streinul e poet nu?